

Úvodem

Historická demografie, která zpřístupňuje aktuální výsledky českého historického výzkumu v oblasti populačního vývoje již víc než čtyři desetiletí (s vynucenou přestávkou let 1975-1982), vstupuje tímto ročníkem do nové etapy, a to hned ve dvojím směru. Jednak se po Historickém ústavu ČSAV a Sociologickém ústavu AV ČR, v.v.i., které zajišťovaly její vycházení v minulosti, stává jejím vydavatelem Etnologický ústav AV ČR, v.v.i. a dále se dosavadní ročenka mění v časopis, který bude vycházet dvakrát ročně. V souvislosti s tím dochází i k rozšíření redakční rady o další odborníky, které má zajistit standardní vědeckou úroveň časopisu. Na přípravě časopisu se bude aktivně podílet rovněž odborná skupina pro historickou demografii při České demografické společnosti. Tak jako dříve chce časopis i v budoucnu dávat příležitost nejširšímu okruhu badatelů k publikování výsledků jejich práce, zejména mladým odborníkům a regionálním pracovníkům. Současně bychom však chtěli na stránkách našeho časopisu posílit podíl studií, které se budou více věnovat teoretickým problémům historické demografie, stejně jako se budeme snažit rozšířit rubriku zpráv o literatuře, která by měla poskytnout co nejširší informaci o současném stavu historicko-demografického výzkumu ve světě. Víťame i stati polemické, které by vedly ke tříbení názorů a které až dosud byly v Historické demografii zastoupeny jen málo. Pokud jde o tématické zaměření časopisu, chtěli bychom dosáhnout toho, aby škála sledovaných problémů byla co nejširší a zřetelně překračovala hranice tradičního historicko-demografického výzkumu směrem ke spolupráci s jinými vědními disciplínami, zejména se sociálními a kulturními dějinami, ale také

s antropologií, sociologií a s dějinami lékařství. V souvislosti s tím chceme klást důraz i na rozšíření tradičních, převážně kvantifikujících metod historické demografie, jejichž aplikace nedovoluje plně postihnout motivaci jednání konkrétních lidí, směrem ke kvalitativní analýze a s tím i na rozšíření pramenné základny oboru. Jsme si ovšem vědomi toho, že základem metodiky oboru zůstane stále kvantitativní analýza. Její tradiční zaměření na lokální studie založené na agregativní excerpci matrik nebo na rekonstrukci rodin bychom chtěli doplnit o příspěvky založené na nových metodách, jako je longitudo-
dinální analýza, vůči otázkám reprodukce obyvatelstva bychom chtěli posílit studium dalších témat, jako jsou dějiny rodiny, studium životních cyklů, dějiny migrací, dějiny zdravotního stavu obyvatelstva, dějiny demografického myšlení a další. Rozšířit bychom chtěli i spolupráci se zahraničními odborníky.

V tomto dvojčísle pro rok 2009 otiskujeme celkem čtyři původní studie. Jako úvodní článek byla zařazena studie Josefa Kadeřábka o dopadu protireformace ve Slaném v letech 1610-1635 na sociální vztahy ve městě. Autor tu ukazuje na příkladu členů městské rady, jak sílící rekatolizační tlak v kratším časovém horizontu vedl k uzavírání se tradičních elit do sebe a současnému tvoření nových elit, v dlouhodobější perspektivě však naopak ke splývání obou skupin. Michaela Němečková svým příspěvkem o farnosti Panny Marie na Louži na Starém Městě pražském v 17. a 18. století rozšířila dnes již poměrně početný soubor lokálních studií založených na agregativní excerpci farních matrik z daného období. Ukázala přitom, že takovouto analýzu lze provést s úspěchem i v podmínkách velkého města s mnoha farními obvody, o čemž dlouho existovaly značné pochyby. Podobně je zaměřen i třetí příspěvek, v němž Šárka Jirásková podrobila demografické analýze farnost Zdechovice, ležící v při toku

Labe mezi Kolínem a Pardubicemi, a to v osmnáctém století. Tématika migrací je v tomto dvojčísle zastoupena závěrečnou studií Jaroslava Fialy o vystěhovalectví z Karlovarska ve druhé polovině 19. století, která dokládá jeho převažující směřování do přilehlých industriálních oblastí Německa. Dvojčíslo je doplněno, tak jak tomu bylo i v předchozích ročnících, o recenze domácí i zahraniční literatury.

Redakce přijímá příspěvky vážící se k populačnímu vývoji, problematice historické demografie, sociálních dějin a historické antropologie včetně studií o možnostech využití různých typů pramenů pro takto zaměřený výzkum. Pokyny k úpravě příspěvků jsou uvedeny na obálce tohoto dvojčísla.

Veškeré připomínky, náměty a příspěvky pro další čísla časopisu zasílejte na adresu Etnologický ústav AV ČR, v.v.i., redakce Historické demografie, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1, případně na elektronické adresy uvedené v tiráži časopisu.